

ዳኞች፡-ዓብዱልቃድር መሐመድ

ፀጋዬ አስማማው

በላቸው አንሺሶ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- ደሃለኝና ቤተሰቡ ኃላፊ.የግል ማህበር - ጠበቃ ወ/ሥላሴ ብርቱ -ቀረቡ

ተጠሪ፡- አቶ ፈቃዱ በላይ - ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ አዋጅን መሠረት ያደረገ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ መስከረም 23 ቀን 1999 ዓ.ም በፃፉት የክስ ማመልከቻ በአመልካች መ/ቤት ከመጋቢት 16 ቀን 1994 ዓ.ም ጀምሮ በሹፌርነት ተቀጥረው እየሠሩ ባሉበት ሁኔታ አመልካች ያለጥፋትና ማስጠንቀቂያ ከስራ ያሰናበታቸው መሆኑን በመግለጽና ሊከፈሉ የሚገባቸውን ክፍያዎችን በመዘርዘር በአሁኑ አመልካች ላይ በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመሠረቱት ክስ መነሻ ሲሆን የአሁኑ አመልካች በፍ/ቤቱ ጥሪ መሠረት ቀርቦ ተጠሪ ከስራ የተሰናበቱት ለስራ ሊገለገሉበት የተሰጣቸውን ብሪጅ ስቶን ጉማ ተረኛ በነበሩበት ጊዜ መውሰዳቸውን ወይም እንዲወሰድ በማድረጋቸው በመሆኑና ይህም አድራጎት በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27/1/መ/ቀ/ እና 14/2/ለ/ መሠረት የስራ ውሉን ያለማስጠንቀቂያ ለማቋረጥ የሚያስችል ህጋዊ ምክንያት በመሆኑ የተጠሪ ክስ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ከመከራከሩም በተጨማሪ ክፍያዎችን በተመለከተም ተገቢነት የላቸውም የሚላቸውን ምክንያቶችን በማንሳት ተከራክሯል። የስር ፍ/ቤትም በአመልካች በኩል የቀረቡት የሰነድ ማስረጃዎች ሐምሌ 04 ቀን 1998 ዓ.ም ብሪጅ ስቶን ጉማ የጠፋ መሆኑን እና ጠፋ በተባለ ጊዜ ተጠሪ ተረኛ የነበሩ መሆኑን ከሚያስረዱ በቀር ተጠሪ ለአራሱ ወይም ለሌላ ሰው ብልጽግና በመሻት የአመልካችን ንብረት የሆነውን ጉማ ላይ አላግባብ የተጠቀሙ መሆኑን፣ አመልካች በግልጽ ሳይፈቅድ ከስራ ቦታ ጉማውን የመውሰድ ህገ ወጥ ተግባር ተጠሪ የፈፀሙ መሆኑን አያስረዱም፣ አመልካች የማስረዳት ሽክምን አልተወጣም የሚሉትን ምክንያቶችን በመዘርዘር የስራ ውል ማቋረጥ እርምጃ አግባብ አይደለም ሲል ከወሰነ በኋላ ክፍያዎችን በተመለከተም ተገቢ ነው ያለውን ወስኗል። በዚህ የስራ ውል የማቋረጥ እርምጃ አግባብ አይደለም ተብሎ በተሰጠው የውሳኔ ክፍል የአሁኑ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርቦ ይኸው ፍ/ቤትም ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27/1/መ/ መሠረት የአሠሪው ንብረት ወይም ገንዘብ መጥፋት ብቻውን ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ብልጽግና በመሻት የተፈፀመ መሆኑ እስካልተረጋገጠ ድረስ የስራ ውሉን ያለማስጠንቀቂያ ለማቋረጥ በቂ አይደለም የሚል ምክንያት በመያዝ የስር ፍ/ቤትን ውሳኔ አጽንቷል። የሰበር አቤቱታው የቀረበውም ይህንኑ የቦታች ፍ/ቤቶች ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

የአመልካች ጠበቃ ሐምሌ 07 ቀን 2000 ዓ.ም በፃፉት የሰበር አቤቱታ በቦታች ፍ/ቤቶች ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ነው የሚሉባቸውን ምክንያቶችን ዘርዘረዋል። ይዘቱም በአጭሩ ተጠሪ የተረከቡት የስኮርት ጉማ እንደጠፋ ራሳቸው በፃፏቸው የተለያዩ ፀሐፎች ተረጋግጦ እያለ እና ለጠፋው ጉማ ኃላፊ የማይሆኑበትን ምክንያት ማስረዳት ሲገባቸው ሳያስረዱ የቦታች ፍ/ቤቶች ውሳኔ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27/1/መ/ቀ/ ስር የተመለከተውን ድንጋጌ ያላገናዘበ ነው በማለት መከራከራቸውን የሚያሳይ ነው። የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮም በሰበር ችሎቱ ሊታይ ይገባል በመባሉ ተጠሪ እንዲቀርቡ ተደርጎ መስከረም 22 ቀን 2001 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ ጠፋ የተባለውን

ጉማ በተመለከተ አመልካች ለዓ/ህግ አመልክቶ ክስ ካቀረበ በኋላ ተጠሪ ለስራ ክርክር ችሎት ክስ መስርተው በክርክር ላይ ያሉ መሆኑን አመልካች አያወቀ በዓ/ህግ በኩል የቀረበውን ክስ ማንሳቱ የአመልካችን ንብረት ተጠሪ ያልወሰዱና ለግል ጥቅም አለማዋላቸውን በራሱ የሚያስረዳ በመሆኑ የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተቀባይነት ሊኖረው አይገባም በማለት ተከራክረዋል። የአመልካች ጠበቃ በበኩላቸው የወንጀል ክስ የተነሳበት ምክንያት ለተጠሪ ትብብር ለማድረግ የተደረገ መሆኑንና ይህም አመልካች ጠፋብኝ የሚለውን ተለዋጭ ጉማ አልጠፋም የሚል ማረጋገጫ ያልሰጣቸው መሆኑን እንደሚያሳይ ገልፀው ህዳር 05 ቀን 2001 ዓ.ም መልሳቸውን ሰጥተዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝን የፀሐፊ ክርክር የሰበር አቤቱታው ከቀረበበት ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመረውም የአመልካች የስራ ውል የማቋረጥ እርምጃ አግባብ አይደለም ተብሎ መወሰኑ ባግባቡ መሆን ያለመሆኑ በጭብጥነት ሊመረመር የሚገባው ሆኖ አግኝቶታል።

በክርክሩ ሂደት ተጠሪ የተረከቡትን የአመልካች መ/ቤት ንብረት የሆነው ብሪጅ ስቶን ጉማ በእጃቸው አለመገኘቱ እና በኋላም ለአመልካች መ/ቤት ያልመለሱ መሆኑ ተረጋግጧል። ተጠሪም እስከዚህ ችሎት ባደረጉት ክርክር የአከራካሪው ጉማ መጥፋትን ክደው የማይከራክሩ መሆኑን ተገንዝበናል። ተጠሪ የሚከራከሩበት የአመልካችን ጉማ ያልወሰዱና ለግል ጥቅማቸው ያላዋሉ መሆኑን በመጥቀስ ነው። የበታች ፍ/ቤቶችም ተጠሪ የተረከቡት የአመልካች ጉማ መጥፋቱን አመልካች ማስረዳቱን እያመኑ የአመልካች እርምጃ ህገ ወጥ ነው ወደ ሚለው ድምዳሜ የደረሱት አመልካች ጉማው መጥፋቱን ከማስረዳት በተጨማሪ ተጠሪ ድርጊቱን የፈፀሙት ለራሳቸው ወይም ለሌላ ሰው ብልጽግና በመሻት መሆኑን የማስረዳት ሽክም አለበት፤ ይህንኑ ግዴታም አልተወጣም በሚል ምክንያት ነው።

በመሠረቱ በአዋጅ ቁጥር 377/1996 አንቀጽ 27/1/መ/ እና /ቀ/ ስር የተመለከቱት ምክንያቶች የስራ ውልን ያለማስጠንቀቂያ ለማቋረጥ የሚያስችሉ ሕጋዊ ምክንያቶች ናቸው። አመልካች የሚከራከረውም እነዚህን ምክንያቶችን በመጥቀስ ነው። የሰጠው ምክንያትም ተጠሪ ለስራ ሊገለገሉበት የተሰጣቸውን የብሪጅ ስቶን ጉማ አጥፍተዋል በሚል ነው። ይኸው ጉማ የጠፋው ተጠሪ ተረኛ በነበሩበት ወቅት ስለመሆኑ እና መጥፋቱም በስር ፍ/ቤቶች የተረጋገጠ ጉዳይ ነው። ተጠሪ በሹፌርነት ሙያ የተቀጠሩ የአመልካች ድርጅት ስራተኛ ከመሆናቸውም በላይ ጉማው ተረኛ ከነበረው ሌላ ሹፌር አልተረከቡም በማለት የሚከራከሩ መሆኑን የክርክሩ ሂደት ያሳያል። በመሆኑም ከተረኛ ሹፌር መኪናውን ተጠሪ ከተረከቡ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 13/3/ ስር እንደተመለከተው ለስራው የሚሰጡትን መሣሪያዎች በጥንቃቄ የመጠበቅ አላፊነት አለባቸው። ክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው ግን ተጠሪ ይህንኑ ግዴታ አለመወጣታቸውን ነው። ይልቁንም ተጠሪ መኪናውን ተረክበው በራሳቸው ቁጥጥር ስር ባደረጉበት ወቅት ጉማው አለመጥፋቱና ይኸው ጉማው በምን ሁኔታና ምክንያት ሊጠፋ እንደቻለ ተጠሪ ማስረዳት ያልቻሉ መሆኑ ተረጋግጧል። በዚህም ምክንያት በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 14/2/ለ/ ስር እንደተመለከተው የጉማው በህገ ወጥ መንገድ የመጥፋቱ ሁኔታ ከተጠሪው ጋር በቀጥታ ግንኙነት የለውም ለማለት የሚያስችል ህጋዊ ምክንያት የለም ከዚህም በተጨማሪ ተጠሪ የተረከቡት ብሪጅ ስቶን ጉማ በእጃቸው አለመገኘቱ ከተረጋገጠ ድርጊቱ የተፈፀመው የራስን ወይም የሌላ ሰው ብልጽግና በመሻት ጭምር ስለመሆኑ ሊረጋገጥ የሚገባው ነው ተብሎ በህጉ በመስፈርትነት ያልተቀመጠ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል። ምክንያቱም ይኸው ነጥብ ንብረቱ መጥፋቱ ከተረጋገጠ ግምት የሚወስድበት ስለመሆኑ ከአሠሪና ሠራተኛ እና ማስረጃ ህግ አጠቃላይ መንፈስ የምንገነዘበው ጉዳይ ነው። በመሆኑም ከፍ ሲል እንደተገለፀው የጉማው መጥፋት ከተጠሪ ጋር ግንኙነት የለውም የሚባልበት የህግ ምክንያት ካለመኖሩም በላይ ድርጊቱ የተፈፀመው የራስን ወይም የሌላ ሰው ብልጽግና በመሻት ስለመሆኑ አመልካች እንዲያስረዳ የሚገደድበት የማስረጃ ሽክም የሌለበት ሆኖ ተገኝቷል።

ተጠሪ የአመልካችን ንብረት ያልወሰዱና ለግል ጥቅም አለማዋሉን የሚያረጋግጠው ጉዳይ አመልካች በዓ/ህግ በኩል መስርቶት የነበረውን የወንጀል ክስ ማንሳቱ ነው በሚል ያቀረቡትን ክርክር ስንመለከተውም የወንጀል ክሱን መተው በፍትሐብሔር ረገድ ያለውን ክርክር ሊያቋርጥ የሚችልበት የህግ ምክንያት እና ሥነ ሥርዓት የሌለ በመሆኑ ተቀባይነት ያለው ሆኖ አልተገኘም። ስለሆነም የስር ፍ/ቤቶች በአመልካች በኩል የቀረቡትን መከራከሪያ ነጥቦች ውድቅ ያደረጉት በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27/1/መ/ እና /ቀ/ ስር የተመለከተውን ድንጋጌ መንፈስ ባግባቡ ባለማገናዘብ በመሆኑ የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል። በዚህም ምክንያት የሚከተለው ተወስኗል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 32262 ታህሳስ 25 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ፣ እንዲሁም የፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 63030 ሰኔ 23 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ቁ 348/1/ መሠረት ተሽረዋል። ይፃፍ።
2. አመልካች የሥራ ውሉን ያቋረጠው በህጉ መሠረት ነው ብለናል።
3. ወጪና ኪሣራን በተመለከተ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።
መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/ኃ